

Rozpočtové právo I.

**Vítejte ve fiskální části
finančního práva a to v
pododvětví, které nejtypičtěji
charakterizuje**

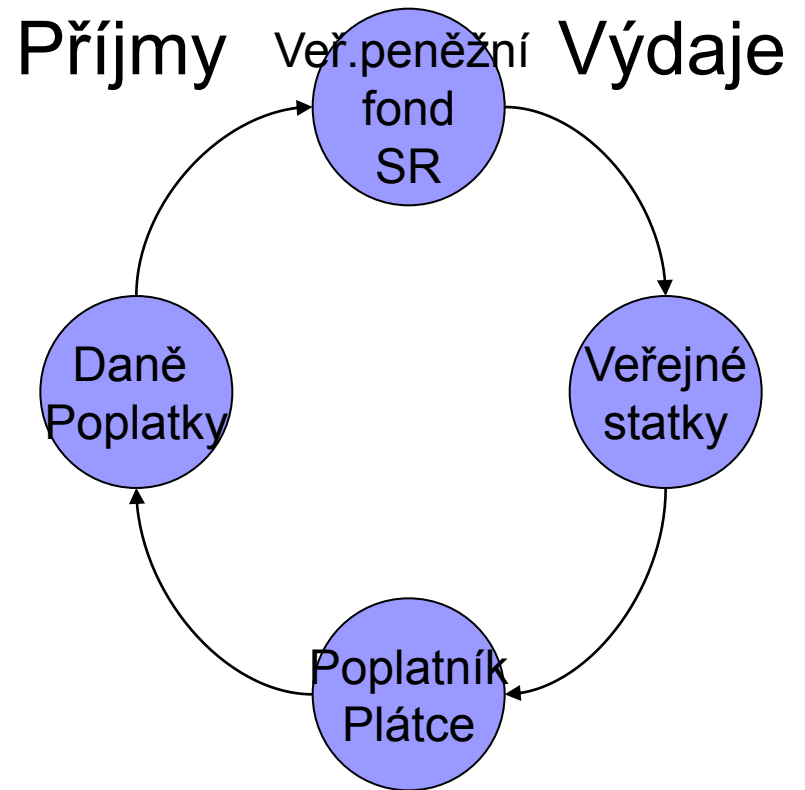
Základní informace

- Informace o výuce
- Literatura
- Podmínky kolokvia – písemná práce obhajovaná při písemné části kolokvia

Témata kolokviální práce

- Vybrané ustanovení zákona o rozpočtových pravidlech + r. pravidlech ÚSC v komparaci se zahraniční právní úpravou
- Komparace zákona o rozpočtových pravidlech + r. pravidlech ÚSC s cizí právní úpravou
- Vlastní téma týkající se rozpočtů, rozpočetnictví, včetně fondů, popřípadě OS a PO- originální téma

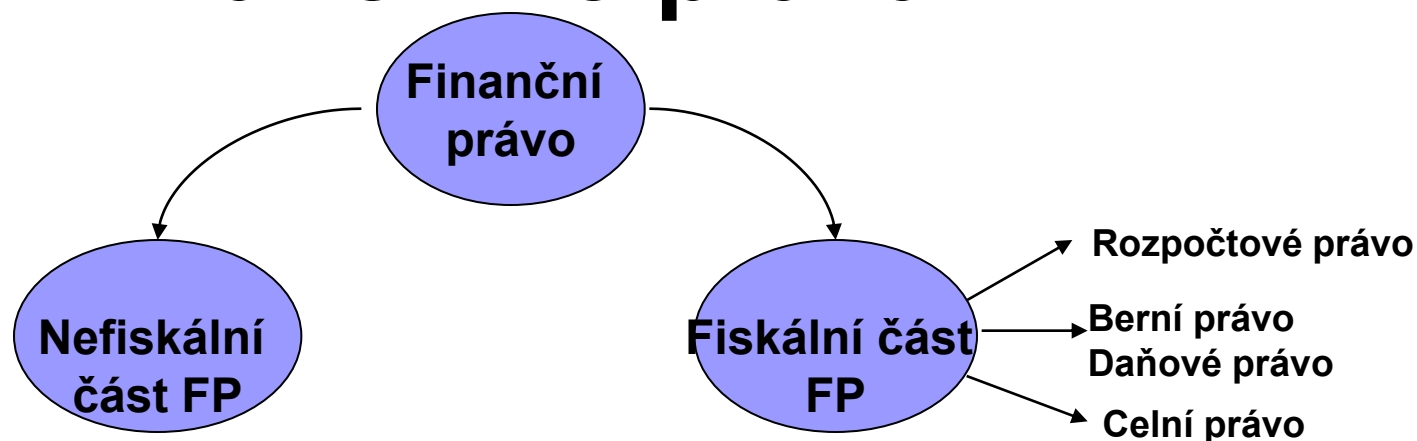
TOK PENĚŽ

Rozpočtové právo-pojem

- souhrn právních norem, které se zabývají chováním subjektů finančně právních vztahů k veřejným peněžním fondům, resp. veřejným rozpočtům
- souhrn finančně právních norem upravujících rozpočtovou soustavu, rozpočtový proces, každoročně státní rozpočet

Rozpočtové právo v systému finančního práva

- V rámci fiskální části FP můžeme hovořit o tom, že ji ještě tvoří i právní úprava účetnictví, které se promítá jak do rozpočtového práva, tak především do berního-daňového práva
- Tato jednotlivá pododvětví FP spolu velmi úzce souvisí a mají úzké vazby

Vnitřní členění RP

- **Obecná část**
- **Zvláštní část**
- **Procesní část**

Obecná část

- Obecná pojmy charakterizující dané pododvětví – rozpočet, veřejný rozpočet
fond, státní fond.....
- Typy veřejných rozpočtů
- Rozpočtové zásady
- Funkce rozpočtů

Zvláštní část

- **Státní rozpočet**
- **Rozpočty státních fondů**
- **Rozpočty ÚSC**

Procesní část

- **Proces vytváření rozpočtů**
- **Lhůty**
- **Sankce**

Rozpočtové právo-pojem

- **souhrn právních norem, které se zabývají chováním subjektů finančně právních vztahů k veřejným peněžním fondům, resp. veřejným rozpočtům**

Rozpočtové právo-pojem

**souhrn finančně právních
norem upravujících**

- 1. rozpočtovou soustavu, 2.**
- rozpočtový proces,**
- 3. každoročně státní
rozpočet**

POJEM ROZPOČET

- **BUDGET=anglické slovo, vzniklo ze starofrancouzského boulette**
- **V nejširším pojetí-
přehled příjmů a výdajů
soukromého
nebo veřejného
hospodářství pro
určité období-**

POJEM ROZPOČET

Definici nelze jednoznačně stanovit a to z důvodu, že rozpočet ve společnosti hraje roli

- **hospodářskou**
- **státoprávní**

ROZPOČET z hospodářské stránky

- **Číselný plán** pro určité, časově omezené období, jehož náplní jsou PŘÍJMY a VÝDAJE
- **Z historického pohledu** lze rozpočet chápat jako produkt historického vývoje společnosti a její ekonomiky
- **Vztah příjmů a výdajů** pro určité období časový úsek, jedná se o takový vztah, který vychází z počáteční situace (stavu) $P+V$ a z cílové vize $P+V$

Malé nahlédnutí do historie rozpočtnictví

„ Bez poznání minulosti bychom nepochopili přítomnost.“

- Vznik rozpočtů je spojen s vývojem jednotlivých společensko-ekonomických formací-*prvotní formy rozpočtů-otrokářská společnost-vše mělo naturální podobu*

HISTORIE

- **PRVOTNÍ ROZPOČTY - vznik souvisí s rozvojem STÁTNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ**

Starověk- Babylónie, Asýrie, Egypt, Persie, Fénicie, městské státy antického Řecka, Makedonie, otrokářský Řím-
naturální podoba

- Vznik kovových peněz znamenal zdokonalování státního hospodářství a vedl k jejich hromadění do státní pokladny např. Čína, Egypt, Řecko
- otrokářský Řím-vznik prvních poplatků – za užívání podmaněných státních území-AGER PUBLICUS a vznik prvních daní
  - pozemková daň(tributum soli)**
  - naturální daň z části úrody(stipendium)**
  - poplatky z řemesel a jiného**

S vývojem společnosti se specifické peněžní fondy přeměňují na STÁTNÍ POKLADNY a dále je vývoj rozpočtnictví nejdůležitější až v období kapitalismu, kdy můžeme již hovořit STÁTNÍCH ROZPOČTECH

Historie rozpočtů v České republice

- St.rozpočet dnešního typu vznikl 17. října 1863- ale úprava pouze rozpočtového řízení
- **1867 v Ústavě první právní úprava rozpočtu jako takového**

- Recepce zákonných norem **Rakouska-Uherska** do československého právního řádu , která byla provedena **z.č.11/1918 Sb.**, znamenala i převzetí **rakouských rozpočtových norem**

**Prosinec 1918 přijat
zákon č. 95/1918
Sb., zákon o
rozpočtovém
provizoriu, naše
první samostatná
rozpočtová norma**

- Další období: 1927-1938-radikální změny:
rozpočty ve formě zákonů
r. 1927 reforma- rozpočty byly rozděleny
do **čtyř rozpočtových skupin:**
státní správa,
státní podniky,
samosprávné celky,
státní dluh.

-
-
- **Rozpočty po roce 1945:
Stagnace 1945 +1946 vůbec
rozpočty nebyly**

ROZPOČTY PO r. 1948

- Došlo k novému přístupu v propojení rozpočtů=

*1.rozpočty státních podniků
propojeny s*

2.rozpočty Národních výborů

3.rozpočty ministerstev v

jednom Státním rozpočtu

- **Z.č. 8/1959 Sb., byla stanovena základní pravidla hospodaření s rozpočtovými prostředky**
- **Platila do roku 1970, kdy vznikla nová v souvislosti s federací+každá republika měla svá rozpočtová pravidla**
- **Další změna po revoluci v roce 1990-zák. č. 576/1990 Sb., pravidla hospodaření s rozpočtovými prostředky, která platila až do roku 2000.**

Prameny právní úpravy RP

- **Úz. Č. 1/1993 Sb.**, Ústava, vzpzd.
- **Úz. Č. 2/1993 Sb.**, Listina zákl. práv a svobod, vzpzd.
- *ÚZ č.347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC*
- **Z.č. 218/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech a o změně souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), vzpzd.
- **Z.č. 250/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, vzpzd.

- **Z.č. 219/2000 Sb.**, o majetku ČR a jeho vystupování v některých právních vztazích, vzpzd.
- **Z.č. 128/2000 Sb.**, o obcích , vzpzd.
- **Z. č. 129/2000 Sb.**, o krajích, vzpzd.
- **Z. č. 320/2001 Sb.**, o finanční kontrole ve veřejné správě, vzpzd.
- **Z. č. 243/2000 Sb.**, o rozpočtovém určení výnosu některých daní, vzpzd.

- **Z. č. 420/2004 Sb.**, o přezkoumávání hospodaření ÚSC, vzpzd.
- **Z. č. 563/1991 Sb.**, o účetnictví, vzpzd.
- **Z. č. 337/1992 Sb.**, ZSDP, vzpzd.
- **Vyhláška č. 323/2002 Sb.**, o rozpočtové skladbě, vzpzd.
- **Vyhláška č. 416/2004 Sb.**, kterou se provádí zák. o FK ve VS
- ***Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, vzpzd.***

SUBJEKTY RP

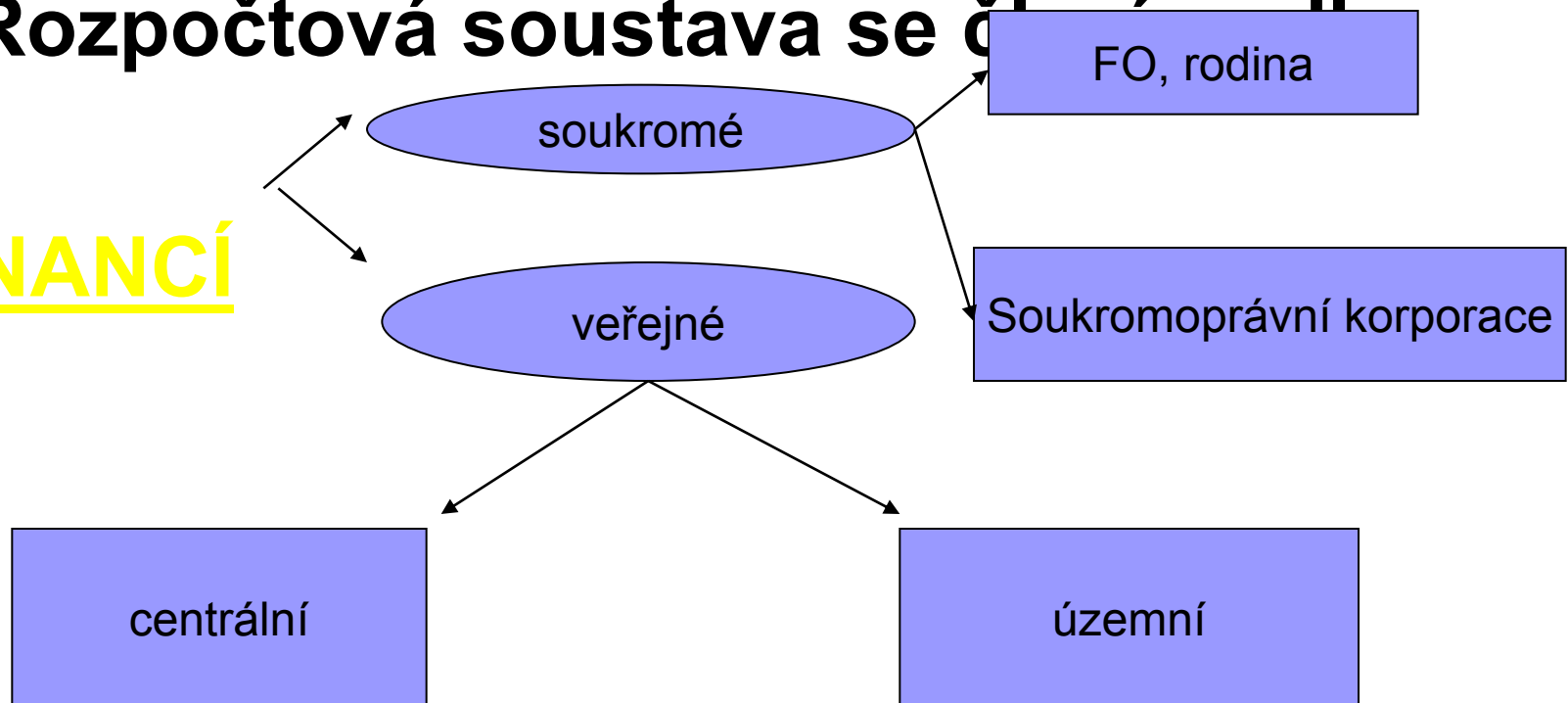

- **Stát** - orgány státní správy
- **Orgány místní samosprávy**
- **Zájmové veřejnoprávní korporace**
- **Soukromoprávní korporace**
- **Fyzické osoby+ PO**
- **Speciální orgány**

Rozpočtová soustava

■ Rozpočtová soustava se člení

FINANCÍ

Rozpočtová soustava

Na základě velkých rozpočtových pravidel na celostátní úrovni se jedná o soustavu rozpočtů:

- státní rozpočet
- střednědobý výhled státního rozpočtu
- střednědobý výdajový rámec
- státní finanční aktiva a pasiva
- organizačních složek státu
- příspěvkových organizací zřízených organizačními složkami státu

Rozpočtová soustava

- **rozpočty státních fondů**
- **řízení státní pokladny a řízení státního dluhu**
- **hospodaření s prostředky soustředěnými v Národním fondu**
- **rozpočet Pozemkového fondu**
- **rozpočty zdravotních pojišťoven**

Rozpočtová soustava

Na *místní* úrovni půjde o soustavu
rozpočtů:

- rozpočty krajů
- rozpočty obcí
- rozpočty dobrovolných svazků obcí
- rozpočty statutárních měst
- rozpočet hlavního města Prahy
rovněž pro jejich městské části nebo
obvody.

FUNKCE ROZPOČTŮ

- ***FISKÁLNÍ***
- ***ALOKÁČNÍ***
- ***REDISTRIBUČNÍ***

Zásady rozpočtnictví

Zásady se prolínají u všech typů rozpočtů:

- 1. Z. plánovitosti*
- 2. Z. jednotnosti*
- 3. Z. neúčelovosti příjmů*
- 4. Z. účelovosti výdajů*
- 5. Z. úplnosti*
- 6. Z. reálnosti*
- 7. Z. včasnosti*
- 8. Z. veřejnosti*
- 9. Z. vyrovnanosti- přebytkový x deficitní*

Společné rysy veřejných rozpočtů

- **společná právní úprava,
v zásadních otázkách**
- **společná vnitřní struktura,
určená rozpočtovou skladbou**
- **shodné základní zásady
v pravidlech hospodaření**

-
- **právní ochrana před neoprávněným použitím nebo zadržením rozpočtových prostředků**
  - **povinnost strpět kontrolní dozor, hlavně z hlediska rozpočtové kázně**
  - **povinnost předkládat o sobě údaje potřebné pro hodnocení výsledků hospodaření.**

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

- **Státní rozpočet**
- **Definice**
- **Náhled na SR**
- **Střednědobý výhled**
- **Střednědobý výdajový rámec**

Z. č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla

- ÚVODNÍ USTANOVENÍ
- STŘEDNĚDOBÝ VÝHLED, STÁTNÍ ROZPOČET A ROZPOČTOVÉ PROVIZORIUM
- ÚČAST STÁTNÍHO ROZPOČTU NA FINANCOVÁNÍ PROGRAMU A POSKYTOVÁNÍ DOTACÍ A NÁVRATNÝCH FINANČNÍCH VÝPOMOCÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

-
- HODNOCENÍ PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU, ROZPOČTŮ STÁTNÍCH FONDŮ, ROZPOČTŮ ÚSC, DOBROVOLNÝCH S. OBCÍ A REGIONÁLNÍCH RAD R.S. A ÚČELOVOST PROSTŘEDKŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU
  - ÚHRADA POTŘEB ROZPOČTOVĚ NEZAJIŠTĚNÝCH, ROZPOČTOVÁ OPATŘENÍ A VI ÁDNÍ ROZPOČTOVÁ

-
- STÁTNÍ FONDY
  - STÁTNÍ ZÁVĚREČNÝ ÚČET A VYPRACOVÁNÍ JEHO NÁVRHU
  - IMOŘÁDNÝ STÁTNÍ ZÁVĚREČNÝ ÚČET, NOUZOVÝ STÁTNÍ ROZPOČET A VÁLEČNÝ STÁTNÍ ROZPOČET
  - ŘÍZENÍ STÁTNÍ POKLADNY, ŘÍZENÍ STÁTNÍHO DLUHU A STÁTNÍ FINANČNÍ AKTIVA A PASIVA

-
- HOSPODAŘENÍ S PROSTŘEDKY NÁRODNÍHO FONDU
  - FINANČNÍ KONTROLA
  - PORUŠENÍ ROZPOČTOVÉ KÁZNĚ
  - HOSPODAŘENÍ ORGANIZAČNÍCH SLOŽEK STÁTU A PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ
  - USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A PŘECHODNÁ

STÁTNÍ ROZPOČET

- **Státní rozpočet představuje finanční vztahy**, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. K tomuto účelu státní rozpočet soustřeďuje rozpočtové příjmy vymezené tímto nebo zvláštním zákonem.
- **Státní rozpočet obsahuje očekávané příjmy, jakož i odhadované výdaje státního rozpočtu v rozpočtovém roce a financující položky.**
- **Státní rozpočet jako souhrn finančních dokumentů zahrnuje zákon o státním rozpočtu, rozpis ukazatelů státního rozpočtu, podrobné rozpočty organizačních složek státu a změny těchto dokumentů.**

Státní rozpočet

- Státní rozpočet je vrcholným nástrojem finanční politiky státu, jím se řídí veškeré finanční hospodaření.
- V nejobecnějším pojetí státního rozpočtu jsou jeho obsahem veškeré příjmy a výdaje, jakož i vazba na rozpočty ostatní. Těmito vazbami jsou finanční vztahy v podobě dotací, návratných finančních výpomocí či naopak odvodů.

Další definice pojmu Státní rozpočet

- **finanční plán nebo program státu na určité období u nás na fiskální tj. kalendářní rok, který je každoročně sestavován a schvalován ve formě zákona a podle kterého se vytváří a rozděluje všeobecný respektive ústřední peněžní fond státu, určený na úhradu jeho potřeb.**

-
-
- **Rozpočet lze také charakterizovat jako systém financování nebo potřeba financovat stát jako celek a dále města, obce a kraje.**

Náhled na pojem Státní rozpočet

- **centralizovaný peněžní fond**, tedy fond peněžních prostředků soustředěných do působnosti státu na principu nenávratnosti a neekvivalentního způsobu rozdělování
- **bilance příjmů a výdajů** (účetní dokument), v němž jsou kodifikovány rozvrhy předpokládaných příjmů a výdajů státu
- **finanční plán** na rozpočtové období zahrnující tzv. rozpočtovou závěrku, tedy bilanci státního hospodaření vyplývajícího z dosažené úrovně příjmů a výdajů státu za uplynulé rozpočtové období

- **Ekonomický vztah související se shromažďováním a rozdělováním peněžních prostředků - daně, poplatky, cla, státní půjčky, transfery, dotace**
- **Právní normu, neboť je schvalován Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky ve formě zákona.**

Střednědobý výhled

- Střednědobý výhled je pomocným nástrojem státu, který slouží pro dlouhodobější plánování rozvoje hospodářství.
- Obsahem-očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, na která je sestavován, a předpoklady a záměry, na základě nichž se tyto příjmy a výdaje očekávají a plánují, a to minimálně v tomto rozsahu:

-
- a) předpoklady vývoje základních ukazatelů národního hospodářství,**
- b) předpoklady a záměry vlády týkající se příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu a státních fondů, zejména zamýšlené změny zákonů a jiných právních předpisů,**

**c) částky střednědobých
výdajových rámců a jejich
členění podle kapitol a státních
fondů,**

**d) celkové příjmy a výdaje státního
rozpočtu,**

**e) celkové příjmy a výdaje státních
fondů,**

-
- f) příjmy a výdaje jednotlivých kapitol státního rozpočtu,**
  - h) výdaje na programy ,**
  - i) výdaje na programy nebo projekty spolufinancované z rozpočtu Evropské unie,**
  - j) přehled závazků fyzických a právnických osob, za které se zaručily jménem státu jeho organizační složky.**

Střednědobý výdajový rámec

- tvoří celkové výdaje státního rozpočtu a státních fondů na každý z roků, na které je sestavován střednědobý výhled, a stanoví jej na návrh vlády Poslanecká sněmovna v usnesení k vládnímu návrhu zákona o státním rozpočtu, a to vždy jednou částkou, s vyloučením výdajů na
  - a) realizaci státních záruk,
  - b) návratné finanční výpomoci.

ROZPOČTOVÁ SKLADBA

- Je závazný systém, podle kterého se člení P+V SR
- Jasná, přehledná, jednoduchá, srovnatelná
- Vyhláška 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, vzpzd.

ROZPOČTOVÁ SKLADBA

- **Základní třídící klíč všech peněžních operací ve veřejných rozpočtech ČR**
- **Třídění peněžních operací a to z hlediska druhu a funkce, popřípadě účelu – týká se třídění jak P+V**

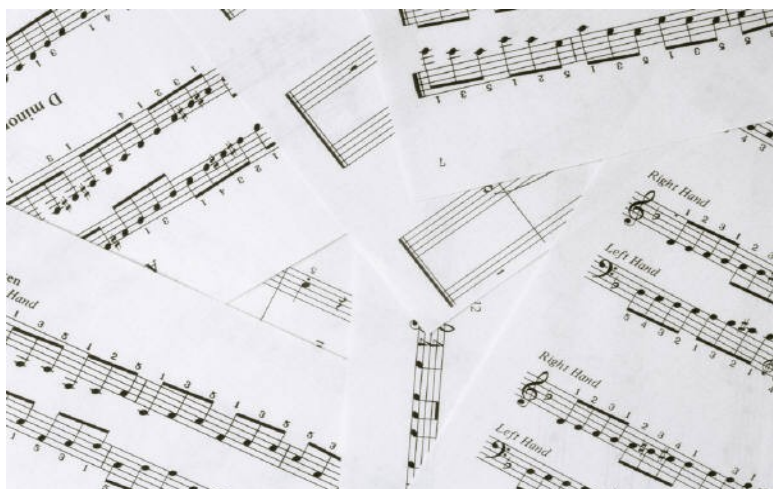
Rozpočtová skladba

- **RS upravuje způsob třídění údajů všech peněžních operací veřejných rozpočtů a peněžních fondů státu, obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí, org. složek a příspěvkových organizací státu a ÚSC**

Třídění P+V rozpočtu se řídí zásadami:

- Jednotnosti a závaznosti
- Stability třídění rozpočtů
- Srozumitelnosti
- Kompatibility-slučitelnosti

Třídění P+V SR podle rozpočtové skladby

1. **Odpovědnostní-kapitolní**
2. **Druhové**
3. **Odvětovové**
4. **Konsolidační**

1.

Odpovědnostní - kapitální členění

- Kancelář prezidenta republiky
- Poslanecká sněmovna
Parlamentu
- Senát Parlamentu
- Úřad vlády České republiky
- Bezpečnostní informační služba

-
-
- Ministerstvo zahraničních věcí
  - Ministerstvo obrany
  - Národní bezpečnostní úřad
  - Ministerstvo financí
  - Ministerstvo práce a sociálních věcí

Speciální kapitoly státního rozpočtu

- *Kapitola 396 Státní dluh -obsluha a umořování státního dluhu*
- *Kapitola 397 Operace státních finančních aktiv- peněžní operace na účtech státních finančních aktiv*
- *Kapitola 398 Všeobecná pokladní správa
součástí této kapitoly je
vládní rozpočtová rezerva*

Vládní rozpočtová rezerva

- Pro zajištění rozpočtového hospodaření
- Ke krytí nepředvídaných a nezbytných výdajů
- O použití VRR rozhoduje vláda a v určitém rozsahu ministr financí

2. Druhové členění

Druhové členění se týká peněžních operací a třídí se jím všechny P+V podle „DRUHU“

- *Pořízení věci*
- *Služeb*
- *Prací*
- *Výkonů*
- *Práv*

Druhové členění

- **Daňové příjmy**
- **Nedaňové příjmy**
- **Kapitálové příjmy**
- **Přijaté transfery**
- **Běžné výdaje**
- **Kapitálové výdaje**
- **Financování**

3. Odvětvové členění

Podle tohoto hlediska se P+V třídí na základě ODVĚTVÍ – druh činností ze kterých plynou P a vynakládají se V

- 1. Zemědělství a lesní hospodářství***
- 2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství***
- 3. Služby pro obyvatelstvo***
- 4. Sociální věci a politika zaměstnanosti***
- 5. Bezpečnost státu a právní ochrana***
- 6. Všeobecná veřejná správa a služby***

4. Konsolidační členění

- Záznamová jednotka - Převody uvnitř peněžního fondu
- Převody především uvnitř státního rozpočtu
- Záznamová jednotka - Dotace přijaté z území jiného okresu
- Dotace přijaté obcí od obce v jiném okrese téhož kraje
- Splátky návratných finančních výpomocí, půjček a úvěrů přijaté obcí nebo krajem od obce v jiném kraji nebo od jiného kraje.

PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

- Výnosy daní včetně příslušenství
- Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
- Výnosy z podílu na clech
- Příjmy z činnosti organizačních složek státu

- Odvody příspěvkových organizací
- Odvody ze zbývajícího zisku ČNB
- Sankce za porušení rozpočtové kázně
- Správní a soudní poplatky
- Úhrady spojené s realizací státních záruk

-
- **Příjmy z prodeje a pronájmu majetku ČR**
  - **Výnosy z majetkových účastí státu**
  - **Výnosy z cenných papírů**
  - **Penále**
  - **Pokuty**

VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

- Výdaje na činnost organizačních složek státu a příspěvky na provoz příspěvkových organizací státu
- V. na dávky důchodového pojištění
- Dotace a návratné finanční výpomoci
- Dotace a návratné finanční výpomoci FO a PO na podnikatelskou činnost

-
-
- **Dotace státním fondům**
  - **Dotace nadacím**
  - **Dotace dobrovolným svazkům obcí**
  - **Nákup cenných papírů**

-
-
- **Peněžní dary poskytnuté do zahraničí**
  - **Vklady a příspěvky mezinárodním organizacím**
  - **Výdaje na dluhovou službu**
  - **Vládní úvěry**
  - **Další výdaje**